

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 86. Quid dicendum sit in variis dubiis circa leges.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

589 Q. 86. *Quid dicendum sit in variis dubiis circa leges. R. seqq.*

§. I. In dubio, an lex sit vel non sit, præsumi potest non esse, quia possessio est pro libertate, uti dictum est à n. 272.

590 §. II. In dubio, an sit promulgata, docet *Dicast.* de cens. d. 7. n. 39. præsumi debere, quòd non, quia promulgatio est aliquid facti, quòd non præsumitur, sed probari debet, consequenter lex non obligabit, quia dubitatur de essentia legis, vel saltem de conditione essentialiter prærequisita ad ejus obligationem, uti dictum est n. 274. & 577., ergo libertas videtur manere in possessione contra illam; Advertendum tamen est, si aliquando fuerit usu recepta, præsumendum esse, quòd præcesserit promulgatio sufficiens, potestque etiam prudenter aliquid facti præsumi, si nempe positum sit aliquid, cui ordinariè ejusmodi factum adjungi debet, uti legibus ordinariè solet adjungi sufficiens promulgatio, hinc dici solet, quòd **ex communiter contingentibus sit prudens præsumptio**: hinc *Reg. 45. de Reg. Juris in 6.* ait, *inspicimus in obscuris, quod est verisimilius, vel quod plerumque fieri consuevit.*

V:n:go
591 §. III. In dubio, an lex sit usu recepta necne, *Bonac. Sanch.* & alii dicunt præsumi debere, quòd sit recepta, tum quia de lege constat, ergo pro ea est possessio, tum quia debuit usu recipi, ergo præsumendum est id factum, maximè cum id plerumque fieri consueverit: è contrà *Az. Salas, Dicast.* n. 38. negant, quia quando dubitatur de receptione, dubitatur de eo, an lex unquam obligaverit necne, ergo non lex, sed potiùs libertas est in possessione: videtur tamen esse distinguendum, nam si sit talis lex, ad cujus obligationem legislator prærequirit acceptationem populi, uti sæpe fit in legibus civilibus, probabilior esse

esse videtur secunda sententia; si autem non indigeat acceptatione populi, uti non indigent leges Ecclesiasticæ, prima videtur præferenda, quia ante illam receptionem habet lex totam vim suam obligandi: videri potest *Moya* t. 6. d. 1. q. 1. n. 14. 15.

§. IV. In dubio, an consuetudo sit inducta, ex devotione, an ex animo se obligandi, putant *Az. & Regm.* præsumendum esse, quod sit inducta ex animo se obligandi, ideoque obliget, si cæteræ conditiones adsint, de quibus dictum n. 571. E contra *Diana* p. 1. tr. 10. R. 30. *Pasq.* de Sacrif. q. 351. n. 5. aliique multi cum *Suar.* hic l. 7. c. 15. n. 13. probabilius dicunt præsumendum esse, quod sit inducta ex devotione tantum, sicque non obliget sub peccato, quia libertas est in possessione, neque aliquis præsumitur sibi voluisse onus imponere, nisi de eo certo constet: *Ulf.* t. 1. d. 2. n. 67. consentit, nisi aliud colligeretur ex communi hominum sensu vel ex objecti gravitate & necessitate, aut speciali utilitate: hinc rectè notat *Carden.* in 1. crisi d. 23. c. 5. a. 4. & seqq. quod in consuetudinibus universalibus Ecclesiæ sit vis obligandi, quæ licet non oriatur ex intentione se obligandi, quam habuerint fideles, tamen oriatur à traditione præcepti, quamvis fortè defuerit intentio se obligandi.

§. V. In dubio, an legem ferens sit legitimus superior, v. g. an legitimè sit electus necne, *Sanch.* in Decal. l. 6. c. 3. n. 7. dicit subditum teneri obedire, quia superior habet possessionem probabilem jurisdictionis, cui potest insistere, donec probetur non habere, ergo jus ipsius est in possessione: è contra *Mendo* in Stat. d. 13. n. 236. aliique docent non teneri, quia cum dubitetur, an sit Superior, nulla est certa possessio pro jure præcipiendi, de illa enim possessione dubitatur, eamque negat subditus, ergo hujus libertas

libertas non est de certa sua possessione dejecta. *Ovied.* de consc. contr. 3. pu. 5. probabilis sic distinguit, si Superior habeat possessionem sui officii, v. g. si acceperit claves, sigillum aut alia signa officii, subditus tenebitur obedire, quia jam est possessio pro Superioritate; è contrà si nullam nequidem officii possessionem acceperit, subditus poterit non obedire ob rationem antè datam.

594 §. VI. In dubio, an Superior potestatem habeat hoc imperandi; aut an hoc, quod imperat, potestatem ipsius excedat, *Diana* p. 9. tr. 9. R. 45. *Ovied.* n. 59. alique apud *Mendo* q. I. §. 4. defendunt ut probabile, subditum non teneri obedire, sed *Sanct.* suprà latè ostendit oppositum, ac sequitur ex dictis à n. 432., est enim possessio pro absoluta potestate Superioris ad imperandum omne objectum, nisi certum sit hoc vel illud esse supra ejus potestatem, non est autem hic & nunc certum sed tantum dubium, uti supponitur, ergo.

595 §. VII. In dubio de justitia legis, aliqui apud *Dianam* suprà & cum *Dicast.* de cens d. 1. n. 353. dicunt probabile esse, quòd subditus non teneatur obedire, quia jus Superioris nunquam fuit in possessione ad imperandum aliquid iniquum vel illicitum, sed *Ovied.* n. 61. dicit oppositum sibi esse certum, quando enim probabile est actionem aliquam esse hic & nunc justam & licitam, certum est talem actionem posse, & consequenter debere poni à subdito, uti probatum est à n. 432., cum Superior sit in possessione imperandi omne id, quod judicat justum & licitum, ergo. Quòd si tam Superior quàm subditus dubitent, an res præcepta sit licita, peccat tam Superior præcipiendo, quàm subditus obediendo, quia operantur cum dubio pratico, & specialiter ideo non tenetur obedire subditus, quia scit Superiorem non habere

habere potestatem imperandi, quando ipsemet dubitat, an licite imperare possit, *Luga* in Resp. mor. l. 3. d. 19. n. 6. Vide dicenda l. 4. à n. 159.

§. VIII. In dubio, an lex contineat præceptum, 596
an tantum consilium aut exhortationem, dicendum est posterius, uti notant *Sanch.* & alii: similiter in dubio, an lex obliget sub mortali an sub veniali tantum, tenendum est obligare sub veniali tantum, quia libertas est in possessione, & *in obscuris minimum est sequendum*, Reg. 30. de Reg. Juris in 6. Item Reg. 56. ff. de Reg. Juris, *semper in dubiis benigniora præferenda sunt*: idem dicitur Reg. 192. & aliis locis n. 826. referendis, probatque fuse *Gobat* in Quin. t. 1. à n. 75. leges omnes humanas, itemque divinas esse benignè interpretandas; hinc sententiam nostram tenent *Nav.* in man. c. 23. n. 50. *Sanch.* in Dec. l. 1. c. 4. *Dian.* p. 1. t. 10. R. 25. contra *Laym.* & alios apud eundem *Dianam*: ostendemus autem l. 6. prudentis esse in quæstione circa peccata mortalia potius benignas quàm rigidiores sententias sequi.

§. IX. In dubio, an lex sit abrogata vel an in ea 597
sit dispensatum, tenent Auctores communiter cum *Dicast.* d. 7. n. 44. quod obliget, quia est antecedens possessio certa pro ipsa, ejusque obligatione.

§. X. In dubio, an adsit vel non adsit causa suffi- 598
cienter excusans à lege, *Salas* putat non esse obligationem, si lex sit molesta, quia favendum est libertati, quantum possumus, quod *Dicast.* n. 47. dicit non esse improbable, tum enim dubitatur, an lex unquam fuerit imposita pro tali casu & circumstantia; sed alii oppositum tenent, quia non potest favori libertati, quando est possessio legis contra eam, certum autem est legem universaliter esse positam, & dubitatur, an hic casus eximatur, ergo qui vult se liberare à lege, debet probare hunc casum eximi, ita *Sanch.*

c. 10. n. 34. & de matr. l. 2. d. 41. n. 37. *Dicas.* n. 43. *Sporer* n. 79 aliique passim. Quid censendum sit in dubio, an lex egeat dispensatione, dicitur n. 818.

599 Q. 87. *Quid dicendum sit in dubio vel in probabilitate, quod legem impleverim, R.*

§. I. Si negativè dubitem, id est, si non habeam grave motivum & prudentem rationem judicandi, quòd satisfecerim, adhuc teneor, quia tum lex manet in certa possessione contra meam libertatem, & debito certo non satisfit per solutionem incertam.

600 §. II. Si dubium sit positivum, sive, si habeam grave motivum & prudentem rationem judicandi, quòd legi satisfecerim, probabile est, me non amplius teneri, ita absolutè tenent *Carden.* in 1. crisi d. 60. c. 4. & *Illf.* t. 5. n. 150. *Ratio* est, quia si probabile sit, me jam antè satisfecisse, non potest esse certum, quòd adhuc obliger, sed probabile est me satisfecisse, ergo *Min.* supponitur. *Major* autem *prob.*, nam contra certitudinem non datur probabilitas, & ubi una pars est probabilis, opposita non potest esse certa, uti evidens est, & demonstrat *Carden.* d. 4. n. 6., si autem probabile sit me jam antè satisfecisse, probabile est me non amplius obligari, ergo si probabile sit me jam antè satisfecisse, non potest esse certum me adhuc obligari. *Ratio* à priori est, quia lex incerta non obligat, sed si sit probabile me legi satisfecisse, lex iterum satisfaciendi est incerta, ergo me non obligat. *Min.* patet ex dictis: *Major* etiam probata est n. 271. nam certæ possessioni libertatis non debet præjudicare vinculum incertum, sed eo ipso, quòd est incertum, non est vinculum libertatis. Vide dicenda n. 877.

601 §. III. *Objicies* 1. Lex v. g. confitendi mortale, item lex non contrahendi matrimonium in gradu prohibito, sunt certæ, ergo contra eas non potest prævalere